

Lars Normann Jørgensen i RÆSON:

Hvorfor må ordet tortur ikke optræde i de danske love?

Af generalsekretær Lars Normann Jørgensen, Amnesty International dansk afdeling

Hvorfor må ordet tortur ikke optræde i de danske love? Amnesty International i Danmark har spurgt regeringen, senest i brev af 19. maj 2004. Det var en henvendelse foranlediget af de chokerende afsløringer af, hvordan de amerikanske soldater mishandlede irakere i Abu Ghraib-fængslet. Justitsminister Lene Espersen har 11. juni 2004 svaret udførligt på vores henvendelse - men vi finder ikke svaret tilfredsstillende. Amnesty International har derfor besluttet at indlede en kampagne for at få tortur udtrykkeligt forbudt i den civile såvel som den militære straffelov samt for at få konventionen mod tortur indskrevet (inkorporeret) i dansk lov. Krigen mod terror har aktualiseret dette behov - ikke kun for at få markeret vores afsky for tortur, men også at få markeret, at forbuddet mod tortur er totalt: Der skal ikke være plads til bekvemme fortolkninger.

Hovedaktiviteten i kampagnen er en underskriftsindsamling med det mål at samle mindst 100.000 underskrifter inden 10. december 2005, hvor de vil blive overrakt regeringen.

Det klareste budskab

Både i brevet til justitsministeren, såvel som senere i forløbet med henvisning til

forsvarsminister Søren Gades udtalelser, har vi hilst det velkommen, at den danske regering klart og utvetydigt har taget afstand fra tortur og reageret prompte på enhver mistanke.

Der hersker heller ikke tvivl om, at tortur er strafbart i Danmark. Danmark har ratificeret adskillige konventioner, der forbyder tortur - og er forpligtet til at kriminalisere tortur efter torturkonventionens artikel 4. Regeringen bygger sit nej til at sætte konventionen ind i dansk lovgivning på, at Danmark ikke har pligt til at skrive det ind i lovene, men blot skal sikre sig, at dansk lovgivning og praksis indholdsmæssigt lever op til konventionernes krav. Og det HAR man sikret sig, understreger justitsministeren. Men hvorfor skal det ske indirekte og ikke direkte? Det mest enkle, som samtidig rummer det klareste budskab, er da, at skrive et forbud mod tortur ind som en særlig bestemmelse i straffeloven. Det vil gøre det klart for enhver dansker, at tortur er forbudt. Det vil også betyde, at den sympati for anvendelse af visse former for tortur, der fra enkelte personer er givet udtryk for i den danske debat, ikke kun er i modstrid med internationale konventioner, men herefter vil være accept af lovbrud. Det kan heller ikke afvises, at det vil skærpe opmærksomheden om Danmarks forpligtelser ifølge de internationale konventioner hos dommere, advokater og centraladministration.

Efter Amnesty Internationals mening vil det være gavnligt at få skrevet ordet tortur ind i straffelovene og få indarbejdet konventionen. Flere ting trækker i den retning. FN's Komité mod Tortur, der overvåger landenes overholdelse af konventionen, har i to omgange rejst tvivl om, hvorvidt dansk lovgivning rent faktisk lever op til konventionens krav - i 1996 og 2002. Konkret er komiteen i tvivl om, hvorvidt de danske strafferetlige regler om vold og legemsbeskadigelse vil være fyldestgørende i alle tilfælde, hvor der ifølge konventionen vil være tale om tortur. FN-komiteen anbefaler derfor, at tortur kriminaliseres i dansk ret - og at konventionen skrives ind i dansk lovgivning. Regeringen har afvist denne henstilling fra FN.

Tidligere justitsminister Frank Jensen nedsatte i sin tid et udvalg, som i slutningen af 2001 afleverede sin rapport om "Inkorporering af menneskerettighedskonventioner i dansk ret". Udvalget konkluderer bl.a., at det HAR en reel

effekt at inkorporere konventioner i lovgivningen. Udvalget anbefalede konkret en indarbejdelse af konventionen mod tortur i dansk lov. Regeringen har afvist denne anbefaling.

Hvad er der galt med symbollovgivning?

Regeringen fastholder, at indskrivning af tortur i dansk lovgivning ikke vil tilføje reglerne noget nyt. At der vil være tale om ren symbollovgivning. Men hvad er der galt med det? Symbollovgivning er signallovgivning – og af værdi, ikke mindst når Danmark fra årsskiftet indtræder i FN's sikkerhedsråd. Både indadtil i Danmark og udadtil i verden er der et skrigende behov for klare signaler mod tortur. Hvis Danmark skal spille sin traditionelle rolle som lokomotiv i det internationale arbejde mod tortur, bl.a. inden for FN-systemet, er det vigtigt, at den hjemlige platform er i orden på en klar og synlig måde. Danmark opfordrer altid andre lande i verden til at efterleve FN's anbefalinger. Det vil pynte på troværdigheden af denne opfordring, hvis man selv gjorde det samme.

Hertil kommer, at regeringen i andre sammenhænge allerede har erkendt vigtigheden af symbollovgivning. Lene Espersen har således tidligere fremsat forslag om indførelsen af love med netop den begrundelse, at der er tale om at udsende signaler om Danmarks holdninger på specifikke områder:

Lovforslag fremsat af justitsminister Lene Espersen 13.december 2001:

Justitsministeriet foreslår en række initiativer, der *"skal styrke det strafferetlige værn mod terrorisme"* og her hedder det: *"et af initiativerne er indsættelsen af en særlig terrorismeparagraf i straffeloven. En lang række af de forbrydelser, der typisk betegnes som terrorhandlinger, straffes i dag efter særskilte bestemmelse i straffeloven. [...] Regeringen ønsker i højere grad at signalere, at terrorisme i alle dens former er uacceptabelt i et demokratisk samfund."*

Lovforslag fremsat af justitsminister Lene Espersen 12.marts 2003:

"Kvindelig omskæring er i dag strafbart efter straffelovens almindelige voldsbestemmelser, men det foreslås at indsætte en ny, særlig straffelovsbestemmelse om kvindelig omskæring

for stærkere at markere samfundets afstandtagen fra disse lemlæstende og rent traditionsbestemte indgreb og for i loven at fastslå, at der ikke under nogen omstændigheder kan gives samtykke til kvindelig omskæring – hverken af pigen selv eller af forældrene – med den virkning, at indgrebet bliver straffrit."

Vi står altså med en usammenhængende argumentation fra regeringen, og dens uvilje mod at skrive tortur ind i de danske love undrer os. Det bringer os direkte tilbage til kampagnens spørgsmål: Hvorfor må ordet tortur ikke stå i de danske love?

Lars Normann Jørgensen (f. 1952). Uddannet cand.scient. Generalsekretær i dansk afdeling af Amnesty International siden 1992. Aktiv i internationalt u-lands-, miljø - og menneske-rettigheds-arbejde gennem snart 30 år, bl.a. som ulandskonsulent i Dansk Ungdoms Fællesråd (1985-1990) og generalsekretær i Brundtland-kampagnen "Vor Fælles Fremtid"(1990-1992). Har i tilknytning til arbejdet haft omfattende rejseaktivitet i bl.a. Afrika og Asien.